

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงมานุษยวิทยาว่าด้วยการสื่อสารความหมายการพัฒนา ระหว่างชาวบ้าน เพื่อศึกษาพัฒนาการของเครือข่ายกองทุนข้าว และศึกษากระบวนการในการให้ความหมายเกี่ยวกับการพัฒนาของชาวบ้าน โดยศึกษาผ่านกองทุนชุมชนในเครือข่ายกองทุนข้าวว่าชาวบ้านกลุ่มต่างๆในชุมชนที่อยู่ในกระบวนการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นของหน่วยงานรัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชน มีรูปแบบและเนื้อหาในการสื่อสารระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน และระหว่างชุมชนกับชุมชนอย่างไร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารความหมายกับความเข้มแข็งของงานพัฒนาหรือของชุมชนที่ศึกษา ภายใต้กรอบคิดเชิงทฤษฎีเรื่องการต่อสู้ในด้านความหมายของการสื่อสาร ที่เน้นแนวคิดเรื่องวาทกรรม เป็นกรอบแนวคิดหลักในการศึกษากระบวนการให้ความหมายการพัฒนา และการปรับตัวและต่อรองของชาวบ้าน

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าเครือข่ายกองทุนข้าว ซึ่งเป็นเครือข่ายขององค์กรชาวบ้านปกาเกะญอที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง ได้มีความพยายามในการโต้แย้งกับวาทกรรมการพัฒนากระแสหลักของรัฐ ประการแรก ได้แก่ วาทกรรมการพัฒนาที่เน้นการพัฒนาไปสู่ระบบทุนนิยม บนพื้นฐานแนวคิดปัจเจกนิยม บริโภคนิยม วัตถุนิยม และการมองแบบแยกส่วน และประการที่สอง การมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูง เป็นต้นเหตุของการตัดไม้ทำลายป่าและสิ่งแวดล้อม อันเป็นเหตุผลที่รัฐใช้ในการอ้างความชอบธรรมเพื่อการควบคุมและจัดการทรัพยากรในพื้นที่สูง

ในการสื่อสารความหมายการพัฒนาภายในเครือข่ายกองทุนข้าว พบว่าได้นำ “ข้าว” ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่มีอยู่เดิมในชุมชนมาเป็นแกนกลางของวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของปกาเกะญอในการสื่อสารเพื่อต่อสู้กับวาทกรรมการพัฒนาของรัฐ ด้วยการให้ความหมายว่าข้าวใหญ่กว่าเงินของชาวบ้านทุกกลุ่ม ที่เน้นความหมายของการช่วยเหลือกัน โดยเฉพาะการช่วยเหลือคนยากจน และการแสดงถึงพลังของชนเผ่าของผู้นำ ด้วยการเปรียบเทียบความหมายข้าว/เงิน ได้แก่ ของเย็น/ของร้อน การแบ่งปัน/ความโลภ การช่วยเหลือเกื้อกูล/การแข่งขัน ชีวิต/ความตาย อันเป็นการสร้างใหม่ของความหมายการพัฒนา และใช้รูปแบบในการสื่อสารที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในเชิงสัญลักษณ์ในการสื่อสารความหมาย ในกระบวนการดังกล่าวมีการถกเถียงโต้แย้งในการให้ความหมายของคนกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะการให้ความหมายที่เน้นผลประโยชน์เป็นหลัก กับการให้ความหมายในเชิงอุดมคติ

การช่วงชิงการให้ความหมายเหล่านี้ได้มีผลไปสู่การปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาของชุมชน ที่แสดงถึงความสามารถในการกำหนดความเป็นไปของตนเองหรือความเข้มแข็งของชุมชน โดยอาศัยต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน เช่น บทบาทของการสื่อสารในการสืบทอดระบบคุณค่าของชุมชน และการเพิ่มเครือข่ายทางสังคม (social network) หรือ

การเสริมพลังของท้องถิ่น ในการต่อสู้กับระบบจากภายนอกที่เข้ามาทำให้พลังของชุมชนอ่อนแอลง อาทิ ระบบทุน รัฐ ค่านิยมสมัยใหม่ ฯลฯ นำไปสู่การต่อรองให้เกิดการยอมรับจากภายนอก โดยเฉพาะจากทางราชการ อันแสดงถึงการปรับตัวและต่อรองของชาวบ้านต่อวาทกรรมของรัฐ

Abstract

This study is an anthropological study of the communication on the meaning of development among villagers. The purpose is to study the evolution of Rice Merit Fund Network and the process of giving definition on development of villagers through the community fund, namely Rice Merit fund. It also studies the forms and contents of communication of various groups of villagers in the process of development both of the government and non-government organizations among villagers and in-between communities. The linkage between the communication of meaning and the strength of development work or the community of study is also explored. The theoretical framework is focused on discourse theory as a main concept in the study of contesting of meaning in communication and of villagers' adaptation and bargaining.

This study reveals that there is an endeavor of people's network of Pgak'nyau (Karen) ethnicity who lives on the highlands in the disputes with official hegemonic discourse which are, first, the discourse on development that stresses on development towards capitalism that based on the conceptions of individualism, consumerism, materialism and dichotomy thinking. Secondly, the idea that the ethnicity who lives on the highlands are the cause of destroying the forests and environment whereby the state agencies always use to legitimize in highland resource control and management.

The study finds that in the communication on the meaning of development in Rice Merit Fund Network, "rice", which is a traditional ideology in the community, is used as a central component of cultural identity of Pgak'nyau in countering with official discourse. The rice is defined as superior over money by all groups of villagers whereby the meaning of mutual help, particularly to the poor people, is emphasized. In leaders' view, rice is defined as the presence of ethnicity's forces. They also use the binary opposition in giving definition of rice and money, i.e. cold and hot things, sharing and greediness, reciprocity and competition, life and death, etc., which is a reconstruction of meaning on development. The diverse forms of communication have been used, especially through the symbolic meaning. Through the process, there are dialogues and disputes over the meaning of development of various groups, between the one who stresses on benefit and the other who focuses on the ideal.

The contestation of meaning resulted to various practices in solving community's problems which expresses people's potentials in self-determination or the community's strength based on social capital that existed in community, such as, the role of communication in transmitting the community's value systems and the increasing of social network or enforcing local 's power in the struggle with the outside systems that weaken community's forces, i.e., capitalism, state, modern values, etc. Finally, it brings into people's negotiation for acceptance with outsiders, particularly state agencies as adaptation and bargaining of villagers towards official discourse.